

Cirkulärnr: 1993:128
Diariernr: 1993:1673
Handläggare: Lennart Kriisa
Avdsek: KEP Förh
Datum: 1993-08-24
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Rubrik: Arbetsdomstolens dom nr 129/93 angående fråga om uppsägningar gjorts "för säkerhets skull" i samband med nedläggning av två brandstationer och uppsägning av 34 deltidanställda brandmän
Bilagor: Arbetsdomstolens dom nr 129/93

Personalpolitik 1993-2:37 Nyckelord: Arbetsrätt

ARBETSDOMSTOLENS DOM NR 129/93 ANGÅENDE FRÅGA OM UPPSÄGNINGAR GJORTS "FÖR SÄKERHETS SKULL" I SAMBAND MED NEDLÄGGNING AV TVÅ BRANDSTATIONER OCH UPPSÄGNING AV 34 DELTIDANSTÄLLDA BRANDMÄN

Arbetsdomstolens dom nr 129/93 bilägges.

Bakgrund

Enligt räddningstjänstlagen (1986:1102) gäller att varje kommun skall svara för den räddningstjänst som lagen anger. För varje kommun skall det finnas en räddningstjänstplan som antas av kommunfullmäktige. Enligt räddningstjänstplanen i Gotlands kommun, som gällde fr o m 1 januari 1988, skulle det finnas räddningsstyrkor på olika platser i kommunen, bl a i Dalhem och Garda.

För att efterleva de besparingskrav som följde av budgetramarna som fullmäktige fastställt, beslutade kommunstyrelsen den 7 juli 1992 att brandstationerna i Dalhem och Garda skulle läggas ned fr o m den 1 januari 1993.

Kommunstyrelsens beslut vann laga kraft och under augusti 1992 sade kommunen upp 34 deltidanställda brandmän vid de båda brandstationerna i Dalhem och Garda. Som grund för uppsägningarna åberopades arbetsbrist. Den 23 november 1992 beslöt kommunfullmäktige att ändra räddningstjänstplanen. Planbeslutet följde i allt väsentligt kommunstyrelsens beslut den 7 juli 1992.

BRF:s talan

I arbetsdomstolen gjorde Brandmännens Riksförbund (BRF) gällande att uppsägningarna inte var sakligt grundade eftersom de skett innan kommunfullmäktige beslutat om ändringar i räddningstjänstlagen. BRF pekade på att fullmäktige faktiskt kunnat avvika från kommunstyrelsens uppfattning och vid sitt planbeslut göra en annan prioritering än styrelsen. Därför måste, enligt BRF:s uppfattning, uppsägningarna vara att betrakta som gjorda för säkerhets skull och förklaras ogiltiga.

Kommunens talan

Kommunen gjorde å sin sida gällande att när brandmännen sades upp så fanns det ett lagakraftvunnet beslut av kommunstyrelsen att brandstationerna i Dalhem och Garda skulle avvecklas fr o m den 1 januari 1993. Enligt kommunen fanns det inte heller någon anledning att räkna med att kommunfullmäktige skulle komma med någon annan bedömning än kommunstyrelsen. Besparingskraven hade ju fullmäktige angivit, kommunens utredning och bedömning av räddningstjänstens organisation och dimensionering var noggrant genomförd och den parlamentariska situationen var densamma i styrelsen som i fullmäktige.

Arbetsdomstolen

Arbetsdomstolen avslag BRF:s talan och konstaterade att uppsägningarna inte var gjorda "för säkerhets skull" dvs det var osannolikt att fullmäktige skulle fatta ett beslut som gick styrelsen emot.

Som grund för sin bedömning uttalade arbetsdomstolen att kommunstyrelsen enligt kommunallagen har ställning som ledande och samordnande organ för kommunens förvaltning. Kommunstyrelsens beslut om avveckling grundade sig på de av kommunfullmäktige uppställda budgetramarna. Vidare hade det före beslutet gjorts en seriös och noggrann bedömning av åtgärdens nödvändighet. Det konstateras också att den parlamentariska situationen var densamma i styrelse som i fullmäktige.

Kommentar

Arbetsdomstolen har i flera domar uttalat sig om begreppet arbetsbrist som grund för uppsägning av arbetstagare. Några slutsatser av rättspraxis:

Enligt huvudregeln godtas arbetsbrist som saklig grund vid uppsägning. Företag och myndigheter måste kunna läggas ned eller omstruktureras även om arbetstagare måste sägas upp.

En domstol torde inte kunna gå närmare in på frågor om det berättigade i att från företagsekonomisk eller samhällelig synpunkt i att överhuvud taget genomföra en driftsinskränkning eller hur den skall genomföras (AD 1985 nr 79, 1983 nr 127, 1984 nr 19 och 26). Inte heller anses en domstol kunna gå in på arbetsgivarens motiv för att genomföra förändringar av sin verksamhet (AD 1983 nr 94).

För att saklig grund för uppsägning på grund av arbetsbrist skall anses föreligga krävs dock att det verkligen genomförs en driftsinskränkning eller omorganisation som medför att det saknas arbetsuppgifter för den uppsagde vid uppsägningstidens utgång (AD 1976 nr 28).

I domarna 1984 nr 19 och 26 slutligen konstaterade AD att arbetsgivaren i princip har rätt att grunda sitt avgörande huruvida uppsägning skall göras på en bedömning av personalläget vid uppsägningstidens slut. Arbetsgivaren är då skyldig att beakta sådana förhållanden som vid ett praktiskt bedömande med säkerhet kan överblickas. Arbetsgivaren har dock inte rätt att grunda sitt uppsägningsbeslut på sådant som endast med större eller mindre sannolikhet kommer att inträffa. I förevarande fall konstaterade dock arbetsdomstolen att uppsägningarna inte var gjorda för säkerhets skull och därmed tillåtna enligt lagen om anställningsskydd.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Kommunalekonomi och Personalpolitik
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Lennart Kriisa